

19 RUJ 2025 PRIČE

IVANA KIŠ U FOKUSU

Glazba na raskrižju slike, riječi i zvuka

MARTINA BRATIĆ

Ivana Kiš Foto: Matej Grgić/Cantus

SHARE

GITARA

IVANA KIŠ

KREŠIMIR BEDEK

SKLADATELJICA

ČEMBALO

HRVATSKA GLAZBA

SUVREMENA GLAZBA

FRANJO BILIĆ

CANTUS ANSAMBL

Kada razmišlja ili govori o glazbi, **Ivana Kiš** poseže za još mnogo toga izvan samih nota. Za nju su jednako važni prizori, geste, ritam kao evokacija. Važni su joj i dramski sukobi i njihove emanacije u zvuku, kao i slike ili ideje koje se zvučanjem mogu posredovati. „Glazba nikada ne postoji sama“, reći će **Ivana Kiš**. „Ona uvijek nešto priziva, bilo da je usmjereno prema onomu tko sluša, bilo da je riječ o onomu što mene pokreće.“ I ta potraga za susretom između zvuka, priče i emocije prožima cjelokupan njezin stvaralački put, a on ju je vodio od Zagreba, preko Den Haaga, pa sve do Izraela, gdje danas živi i radi.

Foto: Matej Grgić/Cantus

Nakon gimnazije i Glazbenoga učilišta Elly Bašić, Ivana Kiš upisala je kompoziciju na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji u klasi **Marka Ruždjaka**, a diplomirala je 2002. godine, skladbom *Zaljubljeni akrobat* za alt-saksofon i orkestar, već tada iskazavši sklonost prema teatralnom, kao i prema prepletu emocije sa zvukom. Nedugo nakon toga slijedi njezin odlazak u Den Haag, na Kraljevski konzervatorij, gdje usavršava svoj izraz kod Louisa Andriessena, Giliusa van Bergeijka i Diederika Haakma Wagenaara, a 2006. godine stječe magisterij koncertom znakovita naslova *Sell yourself in the marketplace*.

Boravak i rad u Nizozemskoj za Kiš je bio važan i zbog toga što je tamo intenzivno surađivala s umjetnicima iz vizualnih i dramskih umjetnosti, stvarajući za kazalište Korzo i pišući glazbu za muzičko-scenske produkcije poput *After the Breakdown*, *Robe of feathers* i *Look at her Look at her Look at her*.

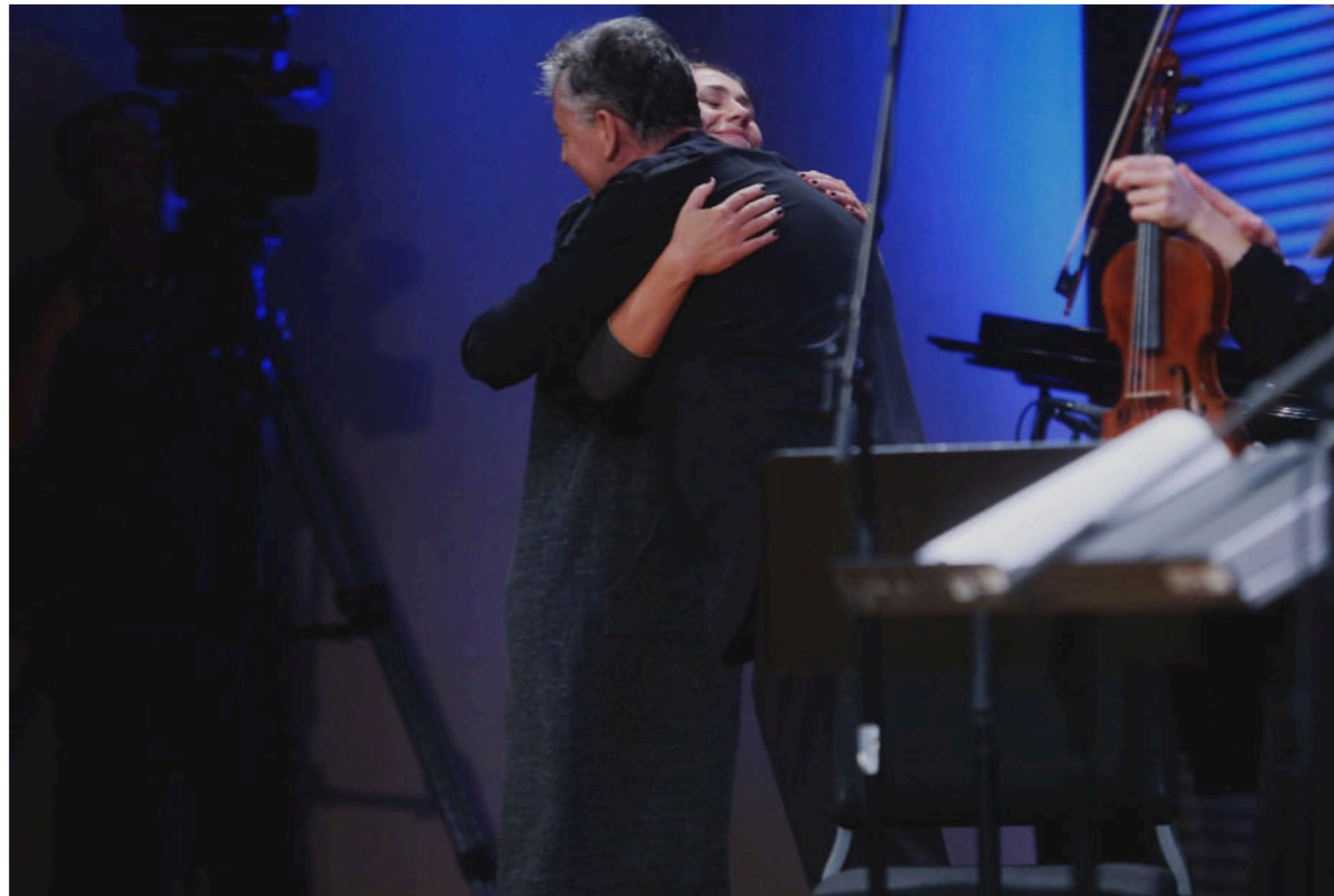
To je iskustvo umnogome oblikovalo njezinu autorsku osobnost i otvorilo joj vrata prema daljnjemu povezivanju glazbe s drugim umjetničkim jezicima.

Danas taj istraživački duh Ivana Kiš prenosi i na nove generacije – u Izraelu predaje teoriju i kompoziciju na glazbenome odsjeku škole Hof HaSharon i na Muzičkome konzervatoriju u Kiryat Onu. Paralelno, nastavlja razvijati vlastiti skladateljski opus, a njezina djela i dalje nalaze mjesto na europskim pozornicama, u izvedbama uglednih ansambala poput ASKO Schönberg, Cantus Ansambla, Zagrebačke filharmonije i Simfonijskog orkestra HRT-a, kao i renomiranih solista.

Suradnje kao autorska strategija

Umjetničke suradnje za Ivanu Kiš nisu tek produkcijska potreba, već temeljni aspekt njezina stvaralaštva. Kroz dijalog s drugim umjetnicima, njezina glazba zadobiva nove slojeve značenja, dok se i sama skladateljica neprestano izaziva, pomičući granice vlastita izraza. „Input drugih umjetnika pozitivan je jer širi vidike i tjera me van iz moje zone komfora“, kaže. Iako priznaje da su ponekad

suradnje znale biti i otežane, zbog različitih karaktera i estetika, gotovo uvijek krajnji rezultat bio je vrijedan truda.

Ivana Kiš i Berislav Šipuš nakon praznične koncertne izvedbe na autorskom koncertu u povodu skladateljičinog 40. rođendana

Jedan od najdugovječnijih i najplodnijih suradničkih odnosa koji obilježavaju skladateljski rad Ivane Kiš, onaj je s gitaristom **Krešimirom Bedekom**; ističu ga dosljednost i razina međusobnog povjerenja koja omogućuje istinsko istraživanje medija. Projekt *Supertramp's Journal* (2019.) predstavlja više od zajedničkoga pothvata; riječ je o konceptualno zaokruženome djelu koje kombinira instrument, sliku i video u formu koja je istodobno i koncertna i vizualna. U tom smislu, djelo nije tek proširenje repertoara za gitaru, već i intervencija u način na koji se glazbu doživljava i izvodi. Kao najdulja skladba hrvatskoga autora za solo gitaru – ali i prva takve vrste koja uključuje strukturirani video – *Supertramp's Journal* zauzima posebno mjesto u suvremenoj hrvatskoj glazbenoj literaturi.

Ivana Kiš - Supertramp's Journal - Day 89, Many Mushrooms. Dream

Bedek opisuje proces stvaranja kao višegodišnji dijalog: „

Svaki Ivanin dolazak u Hrvatsku koristili smo za probe, slala mi je skice, ja njoj snimke... Moj zadatak bio je ponuditi različita rješenja, jer je njezina potraga za zvukom bila prioritet.“

Istovremeno je Ivana, otkriva nam Bedek, „znala reći da zamišlja određeni zvuk, ali ga ne zna precizno zapisati, jer sama ne svira gitaru. Tu je nastupao moj dio posla: tražiti, predlagati, testirati, dok ne dođemo do onoga što ona prepoznaje kao ‘to’.“ Na taj je način, kroz stalnu razmjenu skica, snimki i izvođačkih prijedloga, nastajala partitura koja nije bila tek zapis, već zaista rezultat dugotrajnoga procesa zajedničkoga istraživanja.

Projektu su se pridružili i vizualna umjetnica Liat Chen, kao i Kišin suprug Roy Shapira kao autor videa.

Krešimir Bedek /Foto: Vedran Metelko, Glazba.hr

No suradnja ne mora nužno biti prostorno bliska da bi bila stvarna i relevantna. U slučaju skladbe *Jedan* (2021.), napisane za čembalo i elektroniku, rad s čembalistom Franjom Bilićem odvijao se na distanci, zbog postpandemijskih okolnosti, ali i fizičke udaljenosti. „Ivana nije bila uključena u proces interpretacije, ali njezina estetska prisutnost bila je gotovo opipljiva kroz notni materijal, a to je bilo dovoljno snažno da oblikuje i usmjeri moj pristup“, ističe Bilić.

Njegova interpretacija skladbe postala je dijalog s partituroom, ali i metafora pandemijske samoće, u kojoj je čembalo, kao i mi, zatvoreno u tišini, prisiljeno stvarati unutarnje svjetove. A misao o „svjetovima neograničenih mogućnosti“ o kojima Kiš govori u kontekstu skladbe, u Bilića se snažno urezala. Elektronika je u tome čitavom procesu otvorila prostor slobodi, proširila granice instrumenta i darovala mu „glasove imaginarnih prijatelja“, zvukove koji u stvarnosti ne bi mogli nastati, ali su omogućili gradnju novih imaginarnih prostora, kako je to pojasnio Franjo Bilić.

Konačno, skladba *Jedan* bila je u tomu trenutku i utoliko važnija, jer nas je kolektivno podsjetila na činjenicu da glazba, „koliko god bila slobodna i beskonačna, ipak traži zajedničko iskustvo. Jer tek kada taj zamišljeni svijet – i sve njegove neograničene mogućnosti – podijelimo s nekim, podijelimo s publikom, on dobiva svoj istinski smisao.“

FRANJO BILIĆ, čembalo / harpsichord, MBZ 2021.

Glazba kao introspekcija i svjedočanstvo

Ivana Kiš svoju glazbu uvijek gradi na temeljima priče, na temeljima karaktera, bilo stvarnog, bilo fikcionalnog, kao i izvanglazbenih materijala poput teksta ili slika.

No, iako su njezina djela do sada uglavnom bila usmjerena introspektivnome istraživanju, vlastitome doživljaju teme, do nedavno nije bila sklona pisati glazbu snažno društveno usmjerenu ili koja bi komentirala suvremene događaje. „Nikada nisam smatrala da glazba može adekvatno prenijeti društvene poruke, ili barem nisam znala kako to učiniti“, kaže. No, to se, kako govori, promijenilo u posljednje dvije godine. „U Izraelu se svakodnevno borimo s osjećajima straha, gubitka, odgovornosti, svjedočimo nevjerojatnoj mržnji, razaranju i patnji, ali i hrabrosti i dobroti. U takvoj situaciji gotovo je nemoguće ne misliti na svakodnevnicu – i ona izuzetno utječe na glazbu koju pišem.“

Od često intimnoga i introspektivnog pristupa skladanju i stvaranju, uz stubokom izmijenjenu svakodnevnicu, stvaranje glazbe za Kiš postao je način prenošenja osobnih doživljaja svijeta oko sebe.

„Osjećam to kao potrebu, da prenesem svoje osobne osjećaje, bilo to uspješno ili ne,“ objašnjava skladateljica.

Ivana Kiš - Lamentation (2019)

Iz te su iste potrebe nastala i njezina recentna djela: skladba za glasovir solo, *Morning has broken* (2023.), posvećena tragičnome jutru Hamasova napada 7. listopada. Slijedile su kompozicije *De profundis* (2025.) – inspirirana Jeruzalemom i Crkvom Svetoga groba – te *Nocturne for a dying child* (2025.), nastala kao posveta djeci stradaloj u Gazi. Svaka od tih skladbi istodobno zadržava introspektivnu nit koja obilježava opus Ivane Kiš i otvara ga prema bolnim ali stvarnim slikama svijeta u kojemu živi(mo) – potvrđujući pritom autorski pomak prema glazbi koja – uz osobnu – utjelovljuje i snažno društvenu dimenziju.

Fortuna disperata (Tel Aviv, 2019)

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije na temelju Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

SHARE

Moglo bi Vas zanimati

21 VELJ ČITAJ

Pjesme potresa i pandemije – što nam je u pjesmama donijela najčudnija glazbena godina

18 RUJ PRIČE

Ivan Dečak (Vatra): „Filozofija vezana uz glazbu ostala je ista; živjeti za nju i od nje doživotno“

glazba.hr

Vijesti

VIJESTI
OGLASNA PLOČA
DAJ 5
CESARICA

Događanja

Slušaj & Gledaj

REPLAY
PODCAST
VIDEO PRIČE
RECORDING + SCORE
TJEDNI GRAMOFON

Čitaj

INTERVJU
IZVJEŠTAJ
RECENZIJA
PRIČE
KOLUMNNE
DIGITAL & BIZ
RETROSPEKTIVA

Kontakt

IMPRESSUM
PRAVILA PRIVATNOSTI
POSTANI SURADNIK
CANTUS D.O.O.
BARUNA TRENKA 5

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

GLAZBA@GLAZBA.HR

NA VRH